

ИСТОРИОГРАФСКИ ТЕКСТОВИ У СЕПАРАТУ »БОСНА И
ХЕРЦЕГОВИНА« — II ИЗДАЊЕ ЕНЦИКЛОПЕДИЈЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ

У овом броју »Прилога« објављујемо ауторизована излагања учесника у дискусији која је на иницијативу Друштва историчара БиХ вођена 29. маја 1984. године о историографским текстовима у сепарату »СР Босне и Херцеговине« из II издања Енциклопедије Југославије, Загреб 1983, изд. Југославенски лексикографски завод.

Десанка Ковачевић-Којић

ПРИМЈЕДБЕ НА ТЕКСТ »СРЕДЊОВЈЕКОВНА
БОСАНСКА ДРЖАВА«

У издању Енциклопедије из 1956. године објављена је студија академика Анте Бабића »Средњовјековна босанска држава« (стр. 38—45), која је високо оцијењена и годинама кориштена у нашој научној и широј културној јавности. Могло се очекивати да ће у новом издању Енциклопедије (1983. године) бити исправљене евентуалне грешке и текст усклађен с резултатима новијих историјских дјела. Међутим, у том издању извршена су уметања, као и неке друге интервенције, које су недозвољено измијениле текст проф. А. Бабића (стр. 79—86).

Из информације коју је за овај састанак припремио проф. Мухамед Филиповић види се да је текст »Средњовјековна босанска држава« за ново издање Енциклопедије, у ствари, припремио проф. Марко Вего, па се намеће питање због чега га он није лично и потписао. Исто тако, поставља се и питање одговорности Редакције за интервенције у тексту проф. А. Бабића.

Као примјер накнадног уметања неаргументованих гледишта у првобитни Бабићев текст јесте излагање »да се једно доста јако племе Босна након сеобе населило у централној Босни, дијелу римске провинције Далмације« (стр. 79). Исто тако, уме-

тана су непотпуна обавјештења, као: »Људи се често називају Бошњацима«, о не каже се да су се називали и Србима (стр. 80).

Преиначени су или једноставно избачени ставови А. Бабића који говоре да је босанска црква била богумилска. Чак се свуда назив богумила измијењује ријечју јеретици. Ово изненађује тим прије што је гледиште А. Бабића о карактеру босанске цркве у складу с гледиштима која о овоме питању превлађују у савременој историјској науци.

Проф. А. Бабић наводи за Стјепана Вукчића Косачу да се прогласио »херцегом светога Саве« 1448. године (стр. 43). Ова констатација важна је и због тога што су доцније Турци према титули Стјепана Вукчића Косаче називали његову земљу Херцеговином. У новом издању Енциклопедије ово је неоправдано изостављено, а извршена су и друга скраћивања текста о Стјепану Вукчићу Косачи и историји његове земље. Како појам Херцеговина не постоји прије доласка Турака, не може се говорити о босанскохерцеговачким трговцима у ранијем периоду.

Преиначене су и неке основне чињенице. Наводи се, на примјер, да се рударство у Босни развија већ у XII вијеку, а зна се поуздано да босански рудници почињу да раде тек у првој половини XIV вијека.

Исто тако, сасвим су произвољне констатације да је »већина занатлија и трговаца радила за потребе босанске војске, јер је она била главни потрошач и купац робе« (стр. 83) и да »су у важним рударским крајевима Босне и Херцеговине постојале дубровачке колоније« (стр. 83). Међутим, мјеста која се наводе нису била сва у рударским крајевима (Устиколина, Фоча, Церница, Дријева, Врштаник, Требиње, Коњиц), а само нека од њих су имала дубровачке колоније.

Овдје су наведени неки примјери преиначавања текста проф. А. Бабића. Сматрам потребним да се на овај начин наша научна и културна јавност упозна с чињеницом да се текст »Средњевјековна босанска држава« у новом издању Енциклопедије увелико разликује од првобитног текста проф. А. Бабића и да се те разлике не могу доводити у везу с његовим именом.

На крају желим да подсетим да је на Савјетовању о историографији Босне и Херцеговине (1983) скренута пажња да неки аутори пишу без претходног истраживачког рада и нових научних интерпретација, износећи само своју личну импресију о некојем проблему. Овакав начин писања не доприноси унапређењу историјске науке, већ често дезинформише ширу културну јавност. Понајмање такав начин рада нема мјеста у текстовима за Енциклопедију, која треба да пружа објективну информацију.